

ARHEOLOŠKI MUZEJ

Trg Nikole Šubića Zrinjskog 19, 10000 Zagreb, tel. 427-600, 421-420, 422-663, faks 427-724

1. SKUPljanJE GRAĐE

1.1. Otkup

1.1.1. Pretpovijesna zbirka

Zbirka je popunjena otkupom dijela ostave iz nekropole u Brodskom Varošu te manjim brojem različitih artefakata pronađenih na području između Šarengrada i Mihova. Ukupno je otkupljeno 26 predmeta (prodavatelj I. Ćurković iz Zadra).

1.1.2. Antička zbirka

- Za zbirku je otkupljen rijedak primjerak brončane posude u obliku patke. Posudi nedostaje stražnji dio, a pronađena je u Kupi kod Desnih Štefanaka (otkupljena je od D. Comissa iz Zagreba).
- Zbirka je obogaćena i manjom ženskom kamenom glavom nepoznate provinijencije (otkupljena je od G. Polić iz Rijeke).

1.1.3. Srednjovjekovna zbirka

Za zbirku je nabavljeno 9 primjeraka srednjovjekovnog prstenja iz 10-16. st. (otkupljeno od Z. Ladiša iz Zagreba)

1.1.4. Numizmatička zbirka

Zbirka je obogaćena otkupom ovih 11 primjeraka novca:

- zlatnikom rimske carice Faustine Starije (otkupljen od M. Plazibat iz Osijeka)
- zlatnikom rimskog cara Otona (vladao u razdoblju od 15. siječnja do 17. travnja 69. poslije Krista; otkupljen od akademika B. Liščića iz Zagreba)
- s 5 primjeraka rimskog novca (asovi cara Tiberija i Antonina Pija, antoninijan Klaudija II. Gotika, denari cara Augusta i Septimija Severa, otkupljeni od M. Pauta iz Zagreba)
- s 4 rimska brončana novčića (carevi Lucije Ver, Septimije Sever, Aurelijan i Julijan II.; otkupljeni od R. Maričića iz Siska)

1.1.5. Egipatska zbirka

Zbirka je popunjena s 11 različito ornamentiranih amuleta u obliku skarabeja (otkupljeno od G. Tolić iz Rijeke).

1.2. Dar

1.2.1. Pretpovijesna zbirka

Za zbirku je poklonom nabavljeno 7 različitih predmeta:

- latenska brončana pojasna kopča te brončani trokraki privjesak (pripadao je konjskim žvalama), dar J. Strmečkog iz Zagreba.
- 5 ulomaka kasnobrončanodobne keramike (nađeni su u Podkrajcima iznad Korane u Gornjem Skradu), dar M. Koića iz Zagreba.

1.2.2. Antička zbirka

Zahvaljujući darovateljima zbirka je popunjena brončanim prstenom i s dvama brončanim novčićima (nađeni su na području današnjega groblja u Šćitarjevu, a Muzeju su ih darovali J. Jug i Ž. Matić iz Šćitarjeva).

1.2.3. Numizmatička zbirka

Zbirka je obogaćena ovim vrijednim darovima: dvije medalje:

- ustanova Požeške biskupije te msgr. Antun Škvorčević, rad Stjepana Divkovića (autorov dar, inv.br. E 46342-E 46343)
- medalja Andrije Kačića Miošića, 1890. (inv.br. E 46340) i Velikih vojnih vježbi u Dalmaciji 1906. (inv.br. E 46341), kartoteka bibliografije za hrvatsku numizmatičku literaturu Ivana Rengjela, kao i 15 klišēja ilustracija iz nekoliko Rengjelovih radova – sve poklon I. Dolenceca iz Zagreba
- 257 primjeraka novijeg kovanog novca (gl.inv.br.2288), dar dr. L. Dobronić iz Zagreba)
- 31 primjerak novijeg kovanog novca i 15 novijih banknota (gl.inv.br. 2289 i 2290), dar N. Vusić iz Zagreba
- 7 primjeraka vatikanskog i talijanskog novca (inv.br. E 46344-E 46350), dar P.M. Radelja iz Fribourga, Švicarska.

1.3. Arheološka iskopavanja

Šćitarjevo (rimska Andautonija)

Na lokalitetu u Šćitarjevu obavljena su arheološka iskopavanja na površini od 200 m², s dubinom iskopa od 2-3m. Istraživački su radovi trajali od 8. rujna do 27. studenog, ukupno 40 radnih dana. Od stručnih djelatnika u njima su sudjelovale D. Nemeth i D. Kušan te T. Pintarić iz Muzeja Turopolja, a u radovima je sudjelovalo i 8 studenata te 15 radnika. U konzervatorsko-restauratorskim radovima što su se odvijali istodobno s iskopavanjima na terenu su naizmjenice djelovala 1-2 stručna djelatnika (E. Pohl, D. Doračić, D. Nemeth, D. Kušan) te 5 radnika. Pripremni nadzorno-organizacijski radovi te radovi na održavanju i zimskoj zaštiti na istom lokalitetu

obavljeni su od 15. travnja do 30. studenoga, uz sudjelovanje 3-4 radnika.

Na šćitarjevskom području obavljeno je i osmodnevno rekognosciranje terena te praćenje radova na zaštiti arheološkog područja od posljedica seizmičkih istražnih radova (uz sudjelovanje D. Nemeth i D. Kušan).

Prigodom arheoloških iskopavanja u Šćitarjevu je prikupljena ova građa:

- 2 keramičke posude
- 3 svjetiljke
- 1 staklena posuda
- 4 000 ulomaka keramičkih posuda
- 200 ulomaka staklenih posuda
- 29 različitih primjeraka novca
- 180 različitih brončanih i željeznih predmeta.

Varaždinske Toplice (rimske Aquae Iasae)

Na arheološkom lokalitetu u Varaždinskim Toplicama obavljena su zaštitna istraživanja na prostoru sjevernog trijema foruma i unutar hramova. Istraživanja su trajala od 16. do 28. lipnja (članovi ekipe bili su D. Nemeth, D. Kušan te T. Pintarić iz Muzeja Turopolja u Velikoj Gorici, kao i 11 studenata i 2 radnika).

Konzervatorsko-restauratorski radovi na sjevernom stubištu foruma izvedeni su u razdoblju od 1. srpnja do 10. rujna (radove je izvodila Croatia - ars, s voditeljem restauratorom I. Grošinićem).

Drenažni radovi na kapitoliju i sjevernom trijemu foruma izvedeni su od 1. srpnja do 10. rujna (radove je izvodila Hidrogeo-Ina, s ing. Ž. Babićem).

Konzervatorski radovi na zidnim slikarijama u prostorijama kupališta obavljani su od 16. - 28. lipnja, a vodio ih je restaurator E. Pohl.

Prigodom arheoloških iskopavanja na lokalitetu u Varaždinskim Toplicama prikupljena je ova građa:

- 4 brončana novčića
- 15 ulomaka keramičkih posuda
- 1 ulomak neidentificiranog željeznog predmeta.

Mrzlo Polje na Žumberku

Na arheološkom lokalitetu Mrzlo Polje na Žumberku istraživanja su trajala 40 dana (radove je vodio dr. Z. Gregl). Tom prigodom prikupljeno je oko 350 keramičkih ulomaka iz različitih razdoblja. Uz istraživačke i zaštitne radove na tom žumberačkom lokalitetu stručnjaci Antičkog odjela Muzeja sudjelovali su i u rekognosciranju terena na sisačkom području te na trasi auto-ceste Zagreb - Goričan (dr. Z. Gregl, ukupno 6 dana).

Stenjevec

Na arheološkim iskopavanjima starohrvatskog groblja u Stenjevcu, što su trajala od 23. listopada do 6. studenog, otkrivena su i istražena tri groba.

Pronađeno je 10 karakterističnih grozdolikih naušnica (svi su nalazi iz istog ženskog groba, označenog rednim brojem 193). Osteološki materijal s toga lokaliteta također je prikupljen i pohranjen u

Muzeju kako bi mogao biti predmetom nužnih znanstvenih analiza (iskopavanje je vodila K. Simoni).

Kučer kod Krašića

Stručnjaci Pretpovijesnog odjela obavili su sondiranje i rekognosciranje pretpovijesne gradine na položaju Orehovica u selu Kučer kod Krašića. Tom je prilikom prikupljeno oko 200 ulomaka keramike iz kasnog brončanog doba (radovi su trajali od 17. do 21. listopada, a vodjeni su pod stručnim nadzorom D. Balen-Letunić i J. Balen).

Kao suradnik na projektu *Hrvati crvene Hrvatske*, što ga je vodio dr. Z. Žeravica iz dubrovačkog Arheološkog muzeja, u vremenu od 3. do 15. studenog D. Balen je sudjelovala na istraživanjima pretpovijesne gradine i srednjovjekovnog groblja u Kuni i Brotnicama kod Dubrovnika.

J. Balen je bila sudionicom zaštitnih arheoloških istraživanja na trasi autoceste Zagreb-Goričan, na lokalitetu Zbelava kod Varaždina (položaj Pod lipom) što ih je vodio A. Vekić iz Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture RH (od 3. do 15. lipnja).

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

2.1.1. Čišćenje i prepariranje

Oprano je, očišćeno i preventivno zaštićeno oko 4 500 različitih ulomaka keramike s lokaliteta u Šćitarjevu, Mrzлом Polju i Kučerima. Također je oprano i preparirano 200 ulomaka stakla, kao i različitih brončanih i željeznih predmeta.

2.2. Konzervacija

Šćitarjevo (antička Andautonija)

Na prostoru arheološkog parka Andautonija u Šćitarjevu, na lokaciji rimskih termi u dvorištu župnog ureda, nastavljeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na zidovima objekta A (terme). Radovi su obavljani u svrhu zaštite i muzeološke prezentacije. Ujedno su nastavljeni već započeti konzervatorsko - restauratorski radovi na podnoj konstrukciji iz 1. st. Započeti su i radovi u svrhu prezentacije obaju nivoa poda sačuvanih unutar jedne od prostorija u sjeveroistočnom dijelu objekta. Nastavljeni su i radovi koji se kontinuirano provode na svim već prezentiranim građevnim strukturama. Tijekom tih radova obavljeno je premazivanje kamena, čišćenje od lišajeva te postavljanje zimske zaštite.

Radovi se izvode pod stručnim nadzorom i vodstvom E. Pohla, a uz suradnju D. Doračića.

Varaždinske Toplice

U svrhu muzeološke prezentacije na rimskom termalnom kompleksu u Varaždinskim Toplicama

obavljeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na stubištu ispred hramova (radove je izvodio Croatia – ars, s restauratorom I. Grošinićem). Zahvatu je prethodilo izvođenje drenaže toga prostora, kao i foramskih hramova i nimfeja (izvodač Hidrogeo Ina, pod nadzorom ing. Ž. Babića).

Takodjer su obavljeni i najnužniji konzervatorski radovi na najugroženijim zidnim slikarijama sačuvanim na zidovima zgrade kupališta (restaurator E. Pohl).

Konzervacija Zagrebačke mumije

Dr. Nazzareno Gabrielli, voditelj Istraživačkog centra Vatikanskih muzeja, šest je puta boravio u Muzeju provodeći program konzervacije poznate Zagrebačke mumije. Tijekom njegovih višednevnih boravaka obavljeni su sljedeći zahvati.

Neposrednim postupcima prethodila je detaljna kemijska i mikrobiološka analiza. Uzeti su uzorci s čitavog tijela mumije, kao i vrlo mali uzorci, kako bi mogli biti proučavani u Rimu u laboratoriju Vatikanskih muzeja.

Na temelju dobivenih rezultata određene su metode i redosljed zahvata: mumija se morala najprije podvrgnuti dezinfekcijskom postupku radi uništenja bakterija i gljivica, zatim dezinsekciji od insekata, jajašca i ličinki te vraćanju vlage tkivima. Na neki način može se govoriti o ponovnoj mumifikaciji, učvršćivanju anatomskih dijelova koji su prijeteći odvajanjem od ostalog dijela tijela, a naposljetku su zatvorene velike pukotine na koži te obavljena zaštita od mikro-gljivica i insekata.

Usporedno s radom na Zagrebačkoj mumiji dr. Gabrielli je obavio i dezinsekciju dijelova ostalih mumija iz fundusa Egipatske zbirke (dvije glave, nekoliko pari ruku i stopala), te nekoliko životinjskih mumija. Ostale tri staroegipatske mumije nisu dirane. Za rad na dezinsekciji i dezinsekciji mumije izrađena je odgovarajuća staklena škrinja. U novom izložbenom prostoru, u novoj prikladnoj vitrini temperatura će, prema preporuci restauratora, biti 18-20° C, a vlaga približno 50%.

Dr. Gabrielli će tijekom 1998.g. još jedanput doputovati u Zagreb kako bi nadgledao definitivni smještaj mumije u nove izložbene prostore. Tom prigodom trebao bi održati javno predavanje o konzervatorskim zahvatima kojima je mumija bila podvrgnuta tijekom višemjesečnog restauratorskog zahvata.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Determinacija

Prigodom stručne i znanstvene obrade spomeničke građe determinirano je više od 1 000 različitih predmeta. Riječ je pretežito o ulomcima arheološkog materijala prikupljenim tijekom arheoloških istraživanja, zatim o numizmatičkoj građi, kao i o pojedinim nedefiniranim predmetima iz egipatske zbirke, koje je potrebno preciznije determinirati prije

unošenja u inventarne knjige računalnim programom Promus.

3.2. Inventiranje i računalna obrada građe

Stručnjaci Muzeja inventirali su ukupno 820 različitih arheoloških predmeta računalnom aplikacijom Promus. Programom Numiz računalni je obrađen novac Istočnog Rimskog Carstva (412 primjeraka zlatnog, srebrnog i brončanog novca iz muzejskog fundusa). Nastavljena je i računalna obrada talijanskih medalja iz muzejskog fundusa (daljnjih 220 primjeraka), s ciljem pripremanja izložbenog kataloga cjelokupne zbirke medalja Arheološkog muzeja u Zagrebu. Za svaki primjerak računalno obrađenog novca i medalja tiskana je kartotečna kartica.

Realizirani su, također, i ovi poslovi:

- inventirano je 11 primjeraka novca kupljenih tijekom godine
- datoteka Srednjovjekovnog odjela popunjena je s 1 597 kartica srednjovjekovnih nalazišta i 1 472 kartice opće bibliografije.

3.3. Katalogizacija

Katalogizirano je ukupno 160 arheoloških predmeta. Prilikom rada na sređivanju depoa kamenih spomenika Zavičajnog muzeja u Varaždinskim Toplicama te u pripremi za računalnu obradu spomeničke građe katalogizirano je 50 arhitektonskih ulomaka.

3.4. Fototeka

Muzejska fototeka popunjena je s približno 5 000 različitih snimaka, pretežito u boji. Najveći se dio odnosi na zaštitno-istraživačka iskopavanja u Šćitarjevu, Varaždinskim Toplicama, Mrzлом Polju, Stenjevcu i Krašiću, ili pak na snimke načinjene za potrebe izložbi, za konzervatorsko-restauratorski rad, te za publicističku djelatnost Muzeja. Načinjeno je i oko 1000 crno-bijelih fotografija raznolikog sadržaja. Za potrebe fotoarhive signirano je oko 2000 fotografija i negatifa. Muzejski fotograf nastavio je rad na reviziji fundusa kojim raspolaže muzejska fototeka.

3.5. Dijateka i videoteka

Muzejska dijateka dopunjena je sa 150 dijapozitiva snimljenih prigodom terenskih istraživanja te na pojedinim muzejskim izložbama. Muzejska videoteka dopunjena je s 10 videokaseta (zapisi s terena i različitih muzejskih izložbi).

3.6. Bibliografija

Stručnjaci svih muzejskih odjela obradili su približno 2 000 bibliografskih podataka. U Srednjovjekovnom odjelu obrađene su 1 472 kartice za potrebe fotodatoteke. U Numizmatičkom odjelu u računalnom programu Biblio, kompatibilnom s Numizom, uneseno je 260 bibliografskih podataka, dok je u ostalim odjelima obrađeno 300-tinjak različitih bibliografskih podataka.

3.7. Hemeroteka

Muzejska hemeroteka dopunjena je s 300-tinjak odgovarajućih članaka iz domaćeg i stranog tiska.

3.8. Planoteka i crteži

Na terenu u Šćitarjevu geodetski su snimljeni dijelovi sačuvane arhitekture na dijelu termalnog kompleksa, istraženog tijekom 1996. god. Tijekom arheoloških radova na lokalitetima u Šćitarjevu, Varaždinskim Toplicama, Stenjevcu, Kuni i Brotnici izradjeno je oko 200 tlocrta, profila i presjeka te oko 150 crteža različitog sadržaja.

3.9. Računalne rekonstrukcije

Stručnjaci Muzeja sudjelovali su u izradi računalnih rekonstrukcija i animacije rimskog termalnog kompleksa u Varaždinskim Toplicama. Uz stručnu suradnju D. Nemeth i D. Kušan izrađeno je nekoliko varijanti izgleda foruma s hramovima, datiranih u 2-3. st., te detalji i izgled cijelog kompleksa iz vremena cara Konstantina.

3.10. Stručni arhiv

Stručni arhiv dopunjen je s oko 20 omota različitih elaborata, s odgovarajućom dokumentacijom i tekstovima o rezultatima arheoloških istraživanja na različitim lokalitetima.

4. KNJIŽNICA

(tablični pregled aktivnosti)

4.1. Nabava

• razmjenom	317 primjeraka
• poklonom	47 primjeraka
• kupovinom za fond	31 primjerak
• kupovinom za zamjenu	-----
• ostalo (fotokopirano i sl.)	16 primjeraka
Ukupno	411 primjeraka

4.2. Distribucija

• razmjena: Vjesnik AMZ-a	250 primjeraka
---------------------------	----------------

• razmjena: ostalo	30 primjeraka
• poklon: Vjesnik AMZ-a	35 primjeraka
• poklon : ostalo	75 primjeraka
• prodaja: Vjesnik AMZ-a	1 primjerak
• prodaja: ostalo	2 911 primjeraka
Ukupno	3 302 primjeraka

(Od toga: Vjesnik AMZ-a 286 primjeraka, ostalo 3 016 primjeraka.) U razmjenju je poštom poslano 300 različitih publikacija.

4.3. Stručna obrada knjižničkog fonda

Inventirano je, katalogizirano i signirano 411 publikacija.

4.4. Evidencija posudbe unutar Muzeja

Za potrebe evidencije uloženo je 400 novih kontrolnih kartona knjižnog fonda.

4.5. Korištenje biblioteke

U čitaonici.....	100 publikacija
Izvan knjižnice.....	22 publikacije

Napomena:

Veći dio godine zbog radova na preuređenju biblioteku nije bilo moguće koristiti na uobičajeni način.

4.6. Ostalo

- Osmišljen je i pokrenut Bilten akcesije biblioteke AMZ-a. Izlazi mjesečno, a sadrži obavijesti o radu biblioteke te specificiran popis pristigle literature. Za 1997.god. priređeno je svih 12 planiranih brojeva.
- Složeno je 160 kompleta starog izdanja časopisa Strena Buliciana, pripremljenih za uvez. Preostali arci su prebrojeni, popisani i zapakirani (pomoć u tom poslu pružila je grupa od pet studenata).
- Računalno je obrađeno oko 400 različitih naslova.
- Isprintano je i uloženo u katalog oko 1 200 kataložnih listića.
- Sudjelovanjem u odgovarajućoj anketi muzejska je biblioteka uključena u projekt Ministarstva znanosti i tehnologije NISKA (Nacionalni informacijski sustav knjižnica Hrvatske).
- Izrađen je detaljni plan preseljenja biblioteke AMZ-a u novoadaptirane prostorije u prizemlju zgrade Muzeja (prethodno je u svezi s planiranjem selidbe u nove prostore obavljen niz konzultacija: posjećeno je više značajnijih biblioteka, među kojima NSK - matična knjižnica, Knjižnica HAZU, Knjižnica periodike

Pravnog fakulteta, Gradske knjižnice, Knjižnica MDC-a i dr.

- Izrađen je plan za provedbu revizije bibliotečne građe: izrađene su liste i pripremljen materijal.
- Preuređen je stari katalog periodike. Osim bibliotečnih zadataka, knjižničar je, prema potrebi posla u Muzeju, obavljao i ove poslove:
  - marketing suvenira AMZ-a
  - marketing pedagoško-muzeološkog projekta *Cvijet*
  - sudjelovao u postavljanju izložbe *Sredozemni i srednjoevropski kulturni krajolici Hrvatske* u Dresdenu i Berlinu, za potrebe Hrvatske paneuropske unije.

5. STALNI POSTAV

Tijekom prvih mjeseci protekle godine bio je vraćen najveći dio stalnog postava koji je bio u funkciji do ratnih dana i prinudne evakuacije spomeničke građe. Izuzetak je bila stalna ranosrednjovjekovna izložba, koja nije bila nanovo postavljena zbog korištenja izložbenog prostora za postav izložbe *Muzeopsis*. Izložba je bila otvorena u povodu obilježavanja 150. obljetnice Muzeja još krajem 1996. god. Potrebno je također naglasiti da Muzej nije bio u mogućnosti privesti kraju izvedbu stalnog postava Antičke zbirke te je na taj način ta zbirka još uvijek, kao što je to bila i tijekom prethodnih 20-ak godina, nedostupna široj javnosti.

U postojećem stalnom postavu obavljani su manji nužni zahvati koji se pretežito odnose na sigurnost izlaganja pojedinih izložaka, na neke od pratećih tekstova i karata te na druge manje zahvate koji su se tijekom vremena pokazali nužnima. Pojedine izložke koji su duže vrijeme bili smješteni u neprimjerenim podrumskim mikroklimatskim uvjetima trebalo je prethodno pripremiti za ponovno izlaganje, a neke od njih i u cijelosti restaurirati. Iskorištena je također prigoda da se unesu manje izmjene u način prezentacije, kao i u novo vrednovanje pojedinih izložaka, u skladu s promjenama što su proteklih godina i desetljeća ostavile tragove i u valorizaciji arheološke spomeničke građe. Veći su zahvati, međutim, odgođeni za kasnije razdoblje, a neki će segmenti postava, stariji od 20-ak godina, morati nakon obnove Muzeja biti temeljitije revidirani. Stalni postav i izložba *Muzeopsis* bili su, kako je rečeno, u funkciji samo prvih mjeseci 1997. god. Već u travnju uslijedila je selidba izložene građe, kao i preostalog dijela fundusa, pohranjenog u muzejskim depoima, u prostore na prvom katu zgrade, jer su već od 1. svibnja započeli opsežni radovi na preuređenju čitave muzejske zgrade, od skladišnih podrumskih prostora, do preuređenih uredskih prostora u potkrovlju Muzeja. Taj vrlo komplicirani zahvat zahtijevao je dobru pripremu i organizaciju, jer je u razmjerno kratkom roku trebalo preseliti gotovo sav muzejski fundus. Među tim predmetima ima gotovo 150 000 primjeraka raznolike spomeničke građe, za koju je trebalo naći mjesta na samo jednom katu zgrade, a samo manjim dijelom i u obnovljenom

tavanskom prostoru. Osim osjetljive spomeničku građe, morao je biti premješten i dio pratećeg inventara, što je dodatno otežalo taj složeni zahvat. Razumljivo je da je nakon preseljenja građe, zbog pomanjkanja prostora koji bi omogućio njezin nesmetan i siguran prijenos i smještaj, sve spomenike trebalo uredno razmjestiti, kako bi spomenici bili sigurni i koliko-toliko dostupni.

6. STRUČNI RAD

6.1. Ekspertize

Stručnjaci Muzeja obavili su više stotina usmenih ekspertiza o različitoj arheološkoj građi. Pismene ekspertize obavljene su za ove korisnike:

- Gradski muzej Ilok (za nabavljeni medaljon od slonovače s portretom pape Inocenta XI.)
- Carinarnicu u Koprivnici za primjerke zaplijenjenih kovanica
- Muzej Požeške kotline (za primjerke kineskog novca koji su, navodno, pronađeni u blizini Požege).

6.2. Posudba

Za potrebe različitih izložbi što ih je Muzej organizirao ili je posudbom građe bio njihovim sudionikom većem je broju ustanova u zemlji i inozemstvu posuđeno je približno 350 različitih arheoloških predmeta.

6.3. Djelovanje u strukovnim organizacijama

Uz pojedine iznimke gotovo svi stručni djelatnici Muzeja članovi su Hrvatskog arheološkog društva, strukovne udruge u kojoj ravnatelj Muzeja, A. Rendić-Miočević, trenutno obnaša i dužnost predsjednika. Ravnatelj je i član redakcije časopisa *Informatica Museologica*, koji izlazi u izdanju MDC-a, a član je i Hrvatskog muzejskog vijeća. Ujedno je obnašao i dužnost predsjednika Komisije za muzejsku programsku djelatnost Ministarstva kulture RH, a bio je i članom Povjerenstva za izradu prijedloga novog muzejskog zakona RH. Zamjenik ravnatelja član je Hrvatskog numizmatičkog društva, Hrvatskog bizantološkog društva, te niza inozemnih društava (Royal Numismatic Society iz Londona i Société Française de Numismatique iz Pariza), a član je i Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić", Braće Hrvatskog zmaja i dr. Dva muzejska djelatnika (dr. I. Mirnik i A. Rendić-Miočević) članovi su Komisije za stručne ispite pri Muzejskom dokumentacijskom centru.

6.4. Sudjelovanje na kongresima i seminarima

- Sudjelovanje na osnivačkom skupu Hrvatskog bizantološkog društva i Prvoj hrvatskoj bizantološkoj konferenciji u Zadru, 29. svibnja 1997. (dr. I. Mirnik).
- Sudjelovanje na XII. međunarodnom numizmatičkom kongresu u Berlinu od 8. do 12. rujna 1997., s priopćenjem o skupnom nalazu srebrnih keltskih tetradrahmi 2. st. prije Krista (*Der Schatzfund von Ribnjačka - Bjelovar, Kroatien*), u suradnji s dr. P. Kosom iz Ljubljane. Za tu prigodu isti je autor objavio i rukopis o stanju istraživanja na području medaljerstva u Hrvatskoj u vremenu 1990.-1995. god., za potrebe časopisa *Survey of Numismatic Research*, koji se tiska prigodom svakog međunarodnog numizmatičkog kongresa.
- Sudjelovanje na znanstvenom skupu *La tradizione classica nella medaglia d'Arte dal Rinascimento al Neoclassicismo* u sklopu manifestacije *Triennale Italiano della Medaglia d'Arte*. Skup je održan u Udinama od 23. do 24. listopada 1997., a tom je prigodom isti autor održao priopćenje s naslovom *Napoeionic Medals in the Zagreb Archaeological Museum* (rukopis je u tisku).
- Sudjelovanje na sastanku nekadašnjih stipendista *Deutscher Akademischer Austauschdienst* (u Zagrebu, 13. listopada 1997.).
- Dva muzejska stručnjaka sudjelovala su na redovitom godišnjem znanstvenom skupu u organizaciji Hrvatskog arheološkog društva, održanom u Zadru od 1. do 5. listopada 1997. god. Glavna tema skupa bila je *Novija arheološka istaživanja na zadarskom području*, a jedna od podtema bila je posvećena informatizaciji (kompjutorizaciji) u muzejima. U njezinom sklopu J. Balen održala je priopćenje s naslovom *Kompjutorski program Promus i njegova primjena u Arheološkom muzeju u Zagrebu*.
- Više muzejskih stručnih djelatnika sudjelovalo je na seminaru *Suvremene metode zaštite zbirki*, održanom u Muzeju "Mimara" u Zagrebu. Nekoliko stručnih djelatnika sudjelovalo je u radu skupa *Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj*, organiziranom u povodu 120. obljetnice osnutka Muzeja Slavonije u Osijeku (skup je održan 11.-13. prosinca protekle godine.) Na tom skupu priopćenje je podnio A. Rendić-Miočević, a naslov priopćenja bio je *Djelovanje don Šime Ljubića u Arheološkom odjelu Narodnog muzeja u Zagrebu* (suautor priopćenja je D. Balen-Letunić). A. Rendić-Miočević također je sudjelovao i u radu Međunarodnog arheološkog znanstvenog savjetovanja što je pod nazivom *Carski kult na istočnom Jadranu* bio održan 27. - 30. studenog 1997. god. u Puli. Na

skupu održanom u organizaciji međunarodnog istraživačkog centra za arheologiju Zajednice hrvatskih sveučilišta, kojemu je zagrebački Arheološki muzej bio jednim od suorganizatora, A. Rendić-Miočević održao je priopćenje s naslovom *Tragovi carskog kulta u jadranskom zaleđu- primjeri iz središnjeg i sjeverozapadnog područja današnje Hrvatske*.

- U povodu održavanja izložbe *Od golubice do mira – četiri kulturna bisera istočne Hrvatske* A. Rendić-Miočević je u palači UNESCO-a u Parizu održao predavanje s naslovom *La Croatie de l'Est de la Préhistoire jusqu'au Haut Moyen-Age, (Istočna Hrvatska od pretpovijesti do ranog srednjeg vijeka)*.

6.5. Publicistička djelatnost

Dubravka Balen-Letunić, prof.

- *Errare humanum est*, Obavijesti HAD-a, XXIX/1, 1997., str. 62.-64.
- *Urbana središta istočne Hrvatske u prošlosti* (A. Rendić-Miočević), katalog izložbe *Od golubice do mira*, 1997., str.15.-23., 28.-29., 33.-35., 39.-41.
- *Bogdanovci u pretpovijesti* (monografija u tisku)
- *Jantar u Hrvatskoj u pretpovijesnom i antičkom razdoblju, projekt Put jantara - putovanje u prošlost duž rimskih trgovačkih cesta*, (CD-ROM, u pripremi u Sopronu, Mađarska, suautor projekta hrvatske dionice CD-ROM-a M. Šegvić)
- *Novogradiški kraj u pretpovijesti* (monografija u tisku).

Jacqueline Balen, prof.

- *Od golubice do mira - četiri bisera istočne Hrvatske - Vinčovci, Osijek, Ilok i Vučovar*, prikaz izložbe, Obavijesti HAD-a, XXIX/3, Zagreb, 1997., (1998.) str. 128.-129.
- *Preventivno konzerviranje* (prikaz seminara), Obavijesti HAD-a, XXIX /3, Zagreb 1997. (1998.), str. 34.-35.
- Suradnja na pripremi projekta CD-ROM-a s temom o jantarskom putu (u dionici s naslovom *Jantar u Hrvatskoj u pretpovijesnom i antičkom razdoblju*, autora M. Šegvić i D. Balen)
- Rad s naslovom *Nalazište lasinjske kulture u Dubrancu*, prilog namijenjen XXX-XXXI sv. Vjesnika AMZ-a (u tisku)
- Tehničko uređivanje kataloga izložbe *Muzeopis i Od golubice do mira* (uključujući i autorsku obradu 10 kataloških jedinica), te "*Kelti u celjskom kraju*" (postavljene će biti tijekom 1998. god.)

Ante Rendić – Miočević, prof.

- *Pretpovijesna razdoblja i antičko (grčko-rimsko) doba na području Hrvatske*, Hrvatska u srcu Europe – Sredozemni i srednjoeuropski krajolici

- Hrvatske, str. 21.-35., sl. 1.-20., Zagreb, 1996. (1997.),
- *Arheološki parkovi u zagrebačkoj regiji – Andautonia, arheološki park u Šćitarjevu i Lapidarij arheološkog muzeja u Zagrebu*, *Histria antiqua*, sv. 1, Pula. 1995. (1997.), str.109.-116.
  - *Notes on the accession of the Zagreb Mummy and her Wrappings* (tiskano priopćenje namijenjeno međunarodnom skupu klasičnih filologa održanom pod nazivom *Colloquium didacticum classicum XVI Zagrabienense*), Zagreb, 1997., str.1.-16.
  - *- Centres urbains de la Croatie orientale dans le passe* - Urbana središta istočne Hrvatske u prošlosti, Od golubice do mira – Četiri bisera istočne Hrvatske: Osijek, Vinkovci, Ilok i Vukovar (tekst u katalogu izložbe objavljen na francuskom, engleskom i hrvatskom jeziku), str. 15.-23., 28.-29., 33.-35., 39.-41. (zajedno s D. Balen-Letunić)
  - Predgovor, katalog izložbe *Rimske nekropole sjeverne Hrvatske*, Zagreb, 1997., str. 7.-8.
  - *120. obljetnica rođenja Viktora Hoffillera (1877.-1997.)* Obavijesti HAD-a XXIX /3, Zagreb, 1997. (1998.), str. 137.-139.
  - *Naglasci uz grčku nazočnost na istočnoj obali Jadrana*, Zbornik Klasične gimnazije u Zagrebu (1607.-1997.), Zagreb, 1997., str. 190.-191.
- dr. Zoran Gregl
- *Rimske nekropole sjeverne Hrvatske* - katalog izložbe, Zagreb, 1997., str. 1.-88.
  - *Rimske nekropole sjeverne Hrvatske* - deplijan istoimene izložbe, Zagreb, 1997.
  - *Rimska najdišta v Žumberku* - Dolenjski zbornik, Novo Mesto, 1997., str. 108.-112.
  - *Arheološka nalazišta na Medvednici* – katalog izložbe Hrvatskog prirodoslovnog muzeja, Zagreb, prosinac 1997., str. 34.-36.
  - *Archaeologische Bibliographie - Kroatien, Rei Cretariae Romanae Favorvm*, Beč 1997., str. 21.-23.
  - *Istraživanje u Mrzlom Polju 1997. god.*, Žumberački krijes, Zagreb, 1997., str. 125.-128.
- Dorica Ehrlich, prof.
- *The Archaeological Park in Varaždinske Toplice – the Roman Settlement Aquae Iasae*, Abstracts - Third Annual Meeting, European Association of Archaeologists, Ravenna, 1997.
  - *Rimsko naselje Aquae Iasae* (u publikaciji *Aquae Iasae, Varaždinske Toplice, vizualizacija rimske arhitekture*, str. 1.-29. (D. Kušan)
  - Tekst u deplijanu izložbe *Aquae Iasae, Varaždinske Toplice, vizualizacija rimske arhitekture* (D. Kušan)
- *Varaždinske Toplice- radovi na zaštiti antičkog lokaliteta 1993.-1996.*, Obavijesti HAD-a, XXVIII /2, 1997., str. 73.-79.
- Dora Kušan, prof.
- *The Archaeological Park in Šćitarjevo-the Roman Settlement Andautonia*, Abstracts -Third Annual Meeting, European Association of Archaeologists, Ravenna, 1997.
  - *Aquae Iasae, Varaždinske Toplice, vizualizacija rimske arhitekture*, Obavijesti HAD-a, XXVIII /2, 1997., str. 97.-98.
- dr. Željko Demo
- *Čuvari hrvatskih priča i hrvatskog imena / Hrvatska arheologija – Epigrafički spomenici ranog srednjeg vijeka*, Tjednik, god. I, br. 17, Zagreb, 20. lipnja 1997., str. 58.-59.
  - *Slike ratničke prošlosti / Nestali narodi – Alamani*, Tjednik, god. I, br. 29, Zagreb, 12. rujna 1997., str. 59.-61.
- Igor Uranić, prof.
- Knjiga *Sinovi sunca*, tiskana u nakladništvu kuće CID, Zagreb, 1997., str.1.-214.
- dr. Ivan Mirnik
- *Novac Istočnog Rimskog Carstva u Numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Zagrebu*, VAMZ, 3. sv., 28-29/1995.-1996., (1997.), str. 159.-228.
  - *nekim nalazima novca 11. stoljeća u Hrvatskoj*, Zvonimir kralj Hrvatski, Zbornik radova, Zagreb, 1997., str. 191.-206.
  - *Medals by Ivan Meštrović*, The Medal 30, London, 1997., str. 65.-78.
  - *Prilog proučavanju velikog bosanskog zlatnika* Numizmatičke vijesti 39, Zagreb, 1997., str. 101.-109.
  - *Rijedak primjerak kovane novca s obličjem kralja Davida*, Novi Omanut 25, Zagreb, 1997., str. 10.
  - *Talir s likom bana Jelačića i Talir s likom kneza Windischgratza*, kataloške jedinice u katalogu izložbe MUO-a Bidermajer u Hrvatskoj, Zagreb, 1997., str. 318. i 650.-651, br. 768/769. (suautor: Marija Tonković)
  - *Die permanente numismatische Ausstellung des Archaeologischen Museums in Zagreb (Kroatien)*, ICOMON, Stavanger 95 - Vienna 96. Proceedings – Memoria, Madrid (1977.), str. 189.-194.
  - *Medaillen- Hrvatska/Kroatien/ Croatia, A Survey of Numismatic Research 1990-1995*, Berlin, 1997., str. 695.-697.
  - *Der Schatzfund von Ribnjačka (Bjelovar, Kroatien)*, XII. Internationaler Numismatischer Kongress - Vortragszusammenfassungen, Berlin, 1997., sv. 103, br 153 (suautor: Peter Kos)

Zdenka Dukat, prof.

- Kataloška jedinica o rimskom novcu za *Vodič po Muzeju Turopolja* (s P. Vojvodom).
- Kataloške jedinice o rimskom novcu u katalogu izložbe *Rimske nekropole u sjevernoj Hrvatskoj*.

6.6. Stručno usavršavanje

Stalni suradnik Muzeja preparator Damir Doračić dva je puta s preporukom Muzeja boravio na stručnom usavršavanju u radionicama Römisch-Germanisches Zentral Museuma u Mainzu (Njemačka), gdje je gotovo 5 mjeseci radio na usavršavanju različitih restauratorskih tehnika, poglavito konzervacije metalnih predmeta (uz ostalo, i primjenom rentgenskih uređaja u snimanjima spomeničke građe), ali i konzervacije i restauracije antičke arhitekture i dr.

6.7. Tečajevi, studijska putovanja

U svrhu proučavanja muzejskog fundusa i analiziranja komparativne građe, zatim otvorenja pojedinih izložbi te arheoloških stalnih izložbenih postava i sl. stručni djelatnici Muzeja poduzimali su različita studijska putovanja u zemlji i inozemstvu. Sudjelovali su i u predstavljanju publikacije *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske*, tiskane u izdanju muzejske udruge sjeverozapadne Hrvatske, najprije u Bjelovaru, a potom i u Zagrebu, u prostorima Muzeja. Boravili su i u mnogim značajnim domaćim središtima i lokalitetima, od Osijeka i Iloka, Vukovara i Vinkovaca, do Splita, Zadra, Šibenika, Pule i dr., kao i u brojnim inozemnim središtima, najčešće u Sloveniji, Mađarskoj, Italiji, Njemačkoj, Francuskoj i dr.

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Nazivi tema i nositelja projekata

D. Balen- Letunić, prof.

- U sklopu nastavka rada na znanstvenom projektu *Pretpovijesno naselje u kontinentalnoj Hrvatskoj i njegova infrastruktura*, odnosno na temi s naslovom *Kasnolatska naselja na teritoriju Skordiska*, statistički su obrađeni latenski keramički nalazi iz Osijeka, Vinkovaca i Vukovara (nositelj projekta je Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za arheologiju).

J. Balen, prof.

- U sklopu rada na magistarskoj radnji obavljani su početni radovi na tipološkoj obradi litičkog materijala sopotske kulture s lokaliteta Samatovci kod Osijeka.

L. Bakarić, prof.

- Započet rad na obradi teme *Otočac i okolica u prapovijesno doba*, za glasilo Grad Otočac, br. 4.

Započet rad na obradi teme *Konjić od jantara iz Vreпча*, za Vjesnik AMZ-a.

dr. Ž. Demo

- Klasifikacija grobova i obrada nalaza s ranosrednjovjekovnog groblja na lokalitetu Vukovar-Lijeva Bara (rad na monografskoj publikaciji, revizija, usporedba i obrada dokumentacijske građe te organiziranje i kompletiranje fotodokumentacije).
- Determiniranje, čišćenje i privremena pohrana osteoloških ostataka s ranosrednjovjekovnih grobalja Jakovo Kormadin, Bijelo brdo i Zagreb-Kruga.
- Analiza osteoloških ostataka s ranosrednjovjekovnog groblja Bijelo brdo (lokalitet Ul. Venecija), iskopanih 1896. i 1897. god. u suradnji sa Smithsonian Institution iz Washingtona, s voditeljem dr. D. Owsleyem te pomoćnicima K. Brwelheide i Sh. Novak, odnosno dr. M. Šlausom iz Kabineta za arheologiju HAZU.

I. Uranić, prof.

- Rad na dvjema knjigama s područja egiptologije: *Stari Egipat – povijest, umjetnost i književnost Egipćana* te *Egipatska knjiga mrtvih* (za potrebe rada na knjigama bilo je potrebno obaviti, uz obradu te prijevod tekstova, i odabir relevantne ilustrativne građe i sl.).

8. IZLOŽBENA DJELATNOST

8.1. Studijska izložbena djelatnost

- U prostorijama Muzeja bila je od 3. veljače do 30. travnja 1997. god. otvorena izložba s naslovom *Rimske nekropole sjeverne Hrvatske* (autor dr. Z. Gregl, autor likovnog rješenja I. Ružić). Ista izložba bila je od 10. srpnja do 18. rujna prikazana u Zadru, u tamošnjem Arheološkom muzeju.
- U prostorima Muzeja 26. ožujka bila je otvorena izložba *Aquae Iasae, Varaždinske Toplice-vizualizacija rimske arhitekture* (autori izložbe D. Nemeth-Ehrlich, D. Kušan i T. Pintarić odnosno ing. T. i I. Kušan, autor likovnog postava D. Kušan). Izložba je bila otvorena do 30. travnja 1997. god. U djelomice reduciranom obliku ista izložba bila je otvorena 23. listopada u ulaznom prostoru hotela "Minerva" u Varaždinskim Toplicama, u povodu održavanja kulturne manifestacije *Kuĳuljevićevi dani*.
- U prostorima vukovarske kinodvorane u Borovu Naselju od 14.-15. listopada u organizaciji Ministarstva kulture RH bila je postavljena izložba *Od golubice do mira - četiri bisera istočne Hrvatske: Ilok, Osijek, Vinkovci, Vukovar* (realizaciji izložbe značajan su doprinos dali pojedini djelatnici Muzeja). Ista je izložba

postavljena i u Muzeju grada Iloka od 21. do 23. listopada.

- Dana 2. travnja u prostorima Muzeja otvorena je izložba *Liber linteus Zagrabienensis* (prigodno postavljena u povodu održavanja znanstvenog skupa što ga je od 2. do 5. travnja pod nazivom *Slika antičke u novovjekovlju* organizirao Odsjek za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu).

8.2. Međunarodna izložbena djelatnost

Na inicijativu Predstavnik RH pri UNESCO-u, a u organizaciji Ministarstva kulture RH, Muzej je, u suradnji s većim brojem srodnih muzejskih institucija i brojnih suradnika, priredio izložbu *Od golubice do mira – četiri bisera istočne Hrvatske: Ilok, Osijek, Vinčinci, Vučovar*. Izložba je bila postavljena u palači UNESCO-a u Parizu od 30. kolovoza do 19. rujna. Na njoj su bili predstavljeni, što u ilustrativnoj građi, što u odljevima, reprezentativni spomenici i relevantna dokumentarna građa od najstarijih prētpovijesnih vremena, do suvremenih zbivanja na prostorima najvažnijih urbanih središta istočne Hrvatske.

9. IZDAVAČKA DJELATNOST

9.1. Katalozi povremenih izložbi, katalozi stalnih postava, katalozi zbirki, vodiči

- Uz izložbu *Muzeopis* koja je bila održana 1996. god., sa zakašnjenjem je tiskan reprezentativni katalog, zgotovljen tek početkom 1997. god.
- Uz izložbu *Rimske nekropole sjeverne Hrvatske* tiskani su katalog, deplijan i plakat.
- Odgovarajući katalog te deplijan – plakat tiskani su i uz izložbu *Aquae Iasae, Varaždinske Toplice – vizualizacije rimske arhitekture*.
- U sklopu edukativne djelatnosti, odnosno uz projekt *Cvijet*, tiskan je deplijan s naslovom *Uzmi plan lapidarija i zajedno s Arhimiom pronađi cvjetove u kamenu*.

10. EDUKATIVNA DJELATNOST I ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

10.1. Edukativna djelatnost

Znatan dio edukativne djelatnosti Muzeja odvijao se u sklopu međumuzejskog projekta *Cvijet*, kojemu je voditeljicom bila pedagoginja AMZ-a M. Škarić. Osim na realizaciji projekta *Cvijet*, u sklopu edukativnih aktivnosti odvijale su se i početne inicijative pripremanja novog edukativnog projekta *Muzejska škrinja*, a nastavljen je i rad na projektu *Ako vi ne možete doći do muzeja, muzej će doći do vas*.

10.1.1. Specijalna vodstva

Tijekom godine obavljeno je 20-ak specijalnih vodstava, uglavnom za strane stručnjake.

10.1.2. Radionice i igroonice

Učenicima Američke škole iz Zagreba, koji su u osam grupa po tri dana boravili na arheološkom lokalitetu u Ščitarjevu, omogućeno je sudjelovanje u istraživanju.

10.2. Odnosi s javnošću (PR)

Svi stručni djelatnici Muzeja ostvarili su niz odgovarajućih kontakata s medijima. Uz pripremanje i provedbu pojedinih muzejskih inicijativa registrirano je sudjelovanje muzejskih djelatnika u realizaciji 25 radio izvješća, 17 TV izvješća te u 50-ak novinskih priloga.

10.2.1. Marketinška djelatnost vezana za izložbene projekte

Marketinška djelatnost odvijala se u uobičajenim, razmjerno skromnim granicama. To se, međutim, ne odnosi na izložbu *Aquae Iasae, Varaždinske Toplice – vizualizacija rimske arhitekture*, jer je u njezinoj realizaciji iz sponzorskih izvora osigurano čak više od 60% ukupno potrebnih sredstava.

11. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Od 1. siječnja do 30. travnja, kada je zbog početka radova Muzej na duže vrijeme zatvorio vrata javnosti, broj posjetitelja iznosio je:

• stalni postav i Lapidarij te arheološki park u Ščitarjevu	2 500
• povremene izložbe	5 500
• povremene izložbe u inozemstvu, uz sudjelovanje Muzeja	(nema podataka)
• ostale akcije (predavanja i dr.)	200
Ukupno	8 200

12. OSTALE AKCIJE

12.1. Investicijska ulaganja vezana za poboljšanje muzejske djelatnosti

Od 1. svibnja traju, i još su u tijeku, opsežni radovi na cjelokupnom preuređenju Muzeja. Dosad je obavljen veći dio građevinskih zahvata, kao i poslovi na potpunoj obnovi infrastrukture zgrade, na preuređenju ili instaliranju električnog, vatrodojavnog i protuprovalnog sustava, rekonstrukciji grijanja i ventiliranja, pojačanju međukatnih konstrukcija, uređenju i opremanju muzejskog depoa, preparatorskih radionica, fotolaboratorija i dr., a sve u cilju poboljšanja muzejske djelatnosti.

12.2. Ostalo

Kao i prijašnjih godina i tijekom 1997. god. Muzej je nastavio dugogodišnju praksu izrade replika arheoloških predmeta. Načinjeno je više od 2 500 replika različitih muzejskih izložaka.